

Universitatea „Babes-Bolyai”, Cluj-Napoca
Facultatea de Istorie și Filosofie
Anul universitar 2008-2009
Semestrul I

I. Informații generale despre curs

Titlul disciplinei: Istoria artei universale în sec. XIX-XX

Codul: HRR 3105

Numărul de credite: 5

Locul de desfășurare: sala 57, clădirea Echinox

Programarea în orar a activităților: luni 14.00-16.00.

II. Informații despre titularul de curs

Nume, titlul științific: Vlad ȚOCA, asistent universitar

Informații de contact: vtoca@hiphi.ubbcluj.ro

Ore de audiență: marți 14.00-16.00

III. Descrierea disciplinei

Cursul își propune studierea principalelor idei și curente de gândire care au călăuzit scrisul istoriei de artă de la apariția genului și până în zilele noastre. Toate marile epoci istorice sunt discutate începând cu antichitatea clasică greco romană, când sunt formulate o serie de idei fundamentale care se vor regăsi și în scrierile multora dintre istoricii de artă secole mai târziu, urmată de perioada creștină timpurie, evul mediu și începutul epocii moderne. Un accent deosebit se va pune pe istoriografia de artă a secolului al XIX-lea și al XX-lea când au fost formulate cele mai importante teorii, idei și sisteme cu importante consecințe pentru istoria artelor până în ziua de azi.

Studentii care vor urma acest curs vor putea să își formeze o imagine asupra evoluției ideilor în domeniul istoriei artelor. Acest fapt va înlesni înțelegerea materialului predat la celelalte discipline care urmează în planul de învățământ. O componentă importantă a acestui curs va fi studiere unor texte fundamentale din toate epocile istorice studiate.

IV. Bibliografia obligatorie:

- CANADAY, JOHN: *Mainstreams of Modern Art*. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1961. (B.C.U. – Filiala istoria artei)
- VENTURI, LIONELLO: *Pictori moderni*. București: Editura Meridiane. 1968. (B.C.U. – Filiala istoria artei)
- VENTURI, LIONELLO: *De la Manet la Lautrec*. București: Editura Meridiane. 1968. (B.C.U. – Filiala istoria artei)
- DE MICHELI, MARIO: *Avangarda artistică a secolului XX*. București: Editura Meridiane, 1968. (B.C.U. – Filiala istoria artei)
- HOFMANN, WERNER: *Fundamentele artei moderne*. București: Editura Meridiane, 1977. (B.C.U. – Filiala istoria artei)
- HAFTMANN, WERNER: *Painting in the Twentieth Century*. London and Bradford: Lund Humphries, 1968. (B.C.U. – Filiala istoria artei)

- FRANCASTEL, PIERRE: *Impresionismul*. București: Editura Meridiane, 1977. (B.C.U. – Filiala istoria artei)
- ZANINI, WALTER: *Tendențele sculpturii moderne*. București: Editura Meridiane, 1977. (B.C.U. – Filiala istoria artei)

V. **Materialele folosite în cadrul procesului educațional specific disciplinei:**

Cursul se bazează pe câteva culegeri de texte existente în bibliotecile facultății dar și pe un material vizual variat din banca de imagini a catedrei de Istoria artei. Aceste imagini sunt stocate pe suport de celuloid (diapozitive) sau pe suport electronic care vor fi proiectate cu aparate de proiecție (diaproiectoare și calculatoare și videoproiectoare) din dotarea catedrei.

VI. **Planificarea/Calendarul întâlnirilor și a verificărilor/examinărilor intermediare:**

- 1 octombrie 2006: Introducere. J. J. Winckelmann. Revoluția franceză. Neoclasicismul. Jacques Louis David. Urmașii lui David. Goya.
 - CANADAY, JOHN: *Mainstreams of Modern Art*. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1961. cap. 1.
 - VENTURI, LIONELLO: *Pictori moderni*. București: Editura Meridiane. 1968. cap. I și III.
 - GUY MARICA, VIORICA: *Clasicismul în pictura franceză*. București: Editura Meridiane, 1971. pp. 7-80.
- 8 octombrie 2006: Ingres. Romantismul. Gericault. Delacroix.
 - CANADAY, JOHN: *Mainstreams of Modern Art*. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1961. cap. 2-3.
 - ANTAL, FREDERICK: *Clasicism și romantism și alte studii de istoria artei*. București: Editura Meridiane, 1971. cap. Reflecții asupra clasicismului și romantismului.
 - VENTURI, LIONELLO: *Pictori moderni*. București: Editura Meridiane. 1968. cap. IV-V.
 - GUY MARICA, VIORICA: *Clasicismul în pictura franceză*. București: Editura Meridiane, 1971. pp. 81-117.
- 15 octombrie 2006: Realismul. Corot. Courbet. Daumier. Școala de la Barbizon.
 - CANADAY, JOHN: *Mainstreams of Modern Art*. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1961. cap. 4.
 - VENTURI, LIONELLO: *Pictori moderni*. București: Editura Meridiane. 1968. cap. VI-VIII.
- 22 octombrie 2006: Arta oficială. Saloanele. Salonul din 1855. Manet. Dejunul pe iarba. Olimpia.
 - CANADAY, JOHN: *Mainstreams of Modern Art*. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1961. cap. 5-6.
 - VENTURI, LIONELLO: *De la Manet la Lautrec*. București: Editura Meridiane. 1968. cap. I.
 - ČELEBENOVIC, ALEKSA: *Realismul burghez la sfârșitul secolului XIX*. București: Editura Meridiane. 1982.

- 29 octombrie 2006: Impresionismul. Monet. Renoir. Degas. Pissarro. Sisley. Boudin. Jonkind. Bazille. Morisot. Cassatt. Gonzales.
 - CANADAY, JOHN: *Mainstreams of Modern Art*. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1961. cap. 7.
 - VENTURI, LIONELLO: *De la Manet la Lautrec*. București: Editura Meridiane. 1968. cap. II-VI.
 - FRANCASTEL, PIERRE: *Impresionismul*. București: Editura Meridiane, 1977.
- 5 noiembrie 2006: Europa 1800-1850: Fuessli. Blake. Nazarinienii. Romantismul german. Peisagiștii englezi: Constable și Turner. Saloanele.
 - VENTURI, LIONELLO: *Pictori moderni*. București: Editura Meridiane. 1968. cap. II.
 - CANADAY, JOHN: *Mainstreams of Modern Art*. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1961. cap. 8.
 - HONOUR, HUGH: *Romantismul*. București: Editura Meridiane, 1983.
 - MAYOUX, JEAN-JACQUES: *Pictura engleză*. București: Editura Meridiane, 1973. pp. 127-190.
- 12 noiembrie 2006: Europa 1850-1900. Anglia: Prerafaeliții, Arts and Crafts, Hunt, Millais, Ruskin. Whistler e.a. Germania: Feuerbach, Böcklin. Naturlyrismus. Impresionismul german. Italia: I macchiaoli. America: Homer, Eakins.
 - CANADAY, JOHN: *Mainstreams of Modern Art*. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1961. cap. 9.
 - MAYOUX, JEAN-JACQUES: *Pictura engleză*. București: Editura Meridiane, 1973. pp. 191-218.
 - GRIGORESCU, DAN: *Arta americană*. București: Editura Meridiane, 1973. cap. VIII.
 - MALTESE, CORRADO: *Istoria artei italiene*. București: Editura Meridiane, 1976. vol. 1, cap. V-VI.
- 19 noiembrie 2006: Neo- și Postimpresionismul. Divizionismul: Seurat, Signac e.a. Gauguin, van Gogh, Cézanne, Toulouse Lautrec. Ensor, Munch, Hodler.
 - HOFMANN, WERNER: *Fundamentele artei moderne*. București: Editura Meridiane, 1977. vol. 1, pp. 192-272.
 - HAFTMANN, WERNER: *Painting in the Twentieth Century*. London and Bradford: Lund Humphries, 1968. pp. 17-40; 45-49; 56-65.
 - VENTURI, LIONELLO: *De la Manet la Lautrec*. București: Editura Meridiane. 1968. cap. VII-XI
 - DE MICHELI, MARIO: *Avangarda artistică a secolului XX*. București: Editura Meridiane, 1968. cap. 1-3.
- 25 noiembrie 2006: Simboliștii. Nabiștii. Les fauves. Redon, Puvis de Chavannes. Matisse. Marquet, Camoin, Manguin, Puy. Derain, Vlaminck. Friesz, Braque, Dufy. van Dongen. Rouault.
 - HOFMANN, WERNER: *Fundamentele artei moderne*. București: Editura Meridiane, 1977. vol. 2, pp. 5-25.

- HAFTMANN, WERNER: *Painting in the Twentieth Century*. London and Bradford: Lund Humphries, 1968. pp. 36-45; 69-81.
- DE MICHELI, MARIO: *Avangarda artistică a secolului XX*. București: Editura Meridiane, 1968. pp. 68-79.
- 3 decembrie 2006: Expresionismul german. Nordul Germaniei: Modersohn, Nolde, Rohlf. Die Brücke. Die Neue Kunstlervereinigung.
 - HOFMANN, WERNER: *Fundamentele artei moderne*. București: Editura Meridiane, 1977. vol. 2, pp. 25-34.
 - HAFTMANN, WERNER: *Painting in the Twentieth Century*. London and Bradford: Lund Humphries, 1968. pp. 81-95.
 - DE MICHELI, MARIO: *Avangarda artistică a secolului XX*. București: Editura Meridiane, 1968. pp. 80-94; 259-263.
- 10 decembrie 2006: Cubismul. Domnișoarele din Avignon. Picasso, Braque, Gris. Futurismul. Orfismul. Der Blaue Reiter. Abstracțiunea.
 - HOFMANN, WERNER: *Fundamentele artei moderne*. București: Editura Meridiane, 1977. vol. 2, pp. 34-85.
 - HAFTMANN, WERNER: *Painting in the Twentieth Century*. London and Bradford: Lund Humphries, 1968. pp. 95-128.
 - DE MICHELI, MARIO: *Avangarda artistică a secolului XX*. București: Editura Meridiane, 1968. pp. 181-234; 316-341.
- 17 decembrie 2006: Maîtres populaires de la réalité. Rousseau Vameșul. Pittura metafisica. Dada. Suprarealismul. Suprematismul și constructivismul rus. De Stijl.
 - HOFMANN, WERNER: *Fundamentele artei moderne*. București: Editura Meridiane, 1977. vol. 2, pp. 71-183.
 - HAFTMANN, WERNER: *Painting in the Twentieth Century*. London and Bradford: Lund Humphries, 1968. pp. 167-204.
 - DE MICHELI, MARIO: *Avangarda artistică a secolului XX*. București: Editura Meridiane, 1968. pp. 140-180; 209-256; 264-315; 327-368.
- 7 ianuarie 2007: Arta între cele două răboaie mondiale.
 - HAFTMANN, WERNER: *Painting in the Twentieth Century*. London and Bradford: Lund Humphries, 1968. pp. 207-307.
 - WALTHER, INGO F.: *Art of the 20th Century*. Köln: Taschen, 2000. cap. 8-9.
 - BATTERBERRY, MICHAEL: *Twentieth Century Art*. New York: McGraw-Hill Book Company, 1979. pp. 196-245.
- 14 ianuarie 2007: Arta după cel de al doilea război mondial.
 - HAFTMANN, WERNER: *Painting in the Twentieth Century*. London and Bradford: Lund Humphries, 1968. pp. 167-204.
 - WALTHER, INGO F.: *Art of the 20th Century*. Köln: Taschen, 2000. cap. 10-13.
 - ARCHER, MICHAEL: *Art Since 1960*. London: Thames and Hudson, 1997.

VII. Modul de evaluare:

Evaluarea de la finalul acestui curs constă într-un examen scris (80%) și un referat (20%).

VIII. Detalii organizatorice, gestionarea situațiilor excepționale:

Prezența la curs nu este obligatorie.

Elaborarea lucrărilor este obligatorie, data limită pentru predarea acestora este 23 ianuarie 2008, ora 12.00.

Discuțiile, dezbaterile și colaborările cu ceilalți studenți (în forma unor răspunsuri, replici la prezentări sau prezentări comune) sunt încurajate și vor duce la o mai bună înțelegere a subiectului. Însă, orice lucrare scrisă care include material citat fără note de subsol care să facă trimitere la sursa originală, fraze introduse fără ghilimele, informații și idei preluate din orice altă sursă (inclusiv Internet) fără trimiteri corespunzătoare sau lucrări care au fost elaborate în orice alt fel de către terți și prezentate ca rezultate ale propriei munci vor fi considerate ca încălcare a onestității academice și vor fi tratate în consecință. Plagiatul precum și orice tentativă de fraudare a examinării (copiat, notițe, discuții etc) vor fi sancționate. Cazurile grave vor fi supuse atenției Consiliului profesoral al Facultății.

IX. Bibliografia opțională:

- FLOREA, VASILE: *Pictura rusă*. București: Editura Meridiane, 1973.
- STAROBINSKI, JEAN: *1789. Emblemele rațiunii*. București: Editura Meridiane, 1990.
- GRIGORESCU, DAN: *Arta engleză*. București: Editura Meridiane, 1989.
- PARMELIN, HÉLÈNE: *Călătorie prin tărâmul Picasso*. București: Editura Meridiane, 1987.
- CUNNINGHAM, ALLAN: *Pictori englezi*. București: Editura Meridiane, 1987.
- RILKE, RAINER MARIA: *Scrisori către Rodin. Auguste Rodin*. București: Editura Meridiane, 1986.
- SHIKES, RALPH E. – HARPER, PAULA: *Pissarro*. București: Editura Meridiane, 1986.
- GUY MARICA, VIORICA: *Ipostaze ale picturii moderne*. București: Editura Meridiane, 1985.
- BARLACH, ERNST: *Scrisori*. București: Editura Meridiane, 1984.
- DORIVAL, BERNARD: *Pictori francezi ai secolului XX*. București: Editura Meridiane, 1983.
- HONOUR, HUGH: *Romantismul*. București: Editura Meridiane, 1983.
- GUY MARICA, VIORICA (ed.): *Ingres. Scrisori, maxime și mărturii*. București: Editura Meridiane, 1983.
- HAUTECOUR, LOUIS: *Literatura și pictura în Franța secolele XVII-XX*. București: Editura Meridiane, 1982.
- MIRÓ, JUAN: *Culoarea visurilor mele*. București: Editura Meridiane, 1982.
- MARC, FRANZ: *Însemnări*. București: Editura Meridiane, 1981.
- VAN GOGH, VINCENT: *Scrisori*. București: Editura Meridiane, 1981.
- GIEDION-WELCKER, CAROLA: *Constantin Brâncuși*. București: Editura Meridiane, 1981.
- Soffici, Ardegno: *Meditații artistice*. București: Editura Meridiane, 1981.
- LAPȘINA, NATALIA: *Mir iskusstva*. București: Editura Meridiane, 1980.

- FLOREA, VASILE: *O istorie a artei ruse*. București: Editura Meridiane, 1979.
- REWALD, JOHN: *Postimpresionismul*. București: Editura Meridiane, 1978.
- LOREAU, MAX: *Jean Dubuffet. Strategia creației*. București: Editura Meridiane, 1978.
- BRION, MARCEL: *Homo pictor*. București: Editura Meridiane, 1977.
- MAȘEK, VICTOR ERNEST: *De la Apollo la Faust*. București: Editura Meridiane, 1978.
- CACHIN, FRANÇOISE: *Gauguin*. București: Editura Meridiane, 1977.
- BRION-GUERRY, LILIANE: *Cézanne și exprimarea spațiului*. București: Editura Meridiane, 1977.
- GAUGUIN, PAUL: *Noa-noa și alte scrieri*. București: Editura Meridiane, 1977.
- DELACROIX, EUGÈNE: *Jurnal*. București: Editura Meridiane, 1977.
- DE CHIRICO, GIORGIO: *Memorii*. București: Editura Meridiane, 1976.
- MALTESE, CORRADO: *Istoria artei italiene*. București: Editura Meridiane, 1976.
- CRESPELLE, JEAN-PAUL: *Modigliani*. București: Editura Meridiane, 1976.
- ZOLA, ÉMILE: *Saloanele mele*. București: Editura Meridiane, 1976.
- MEHRING, WALTER: *Pictura excomunicată*. București: Editura Meridiane, 1976.
- LUNACIARSKI, ANATOLI: *Dialog despre artă*. București: Editura Meridiane, 1975.
- KLEE, FELIX: *Paul Klee*. București: Editura Meridiane, 1975.
- BAJOMI LÁZÁR ENDRE: *Montmartre. Monparnasse. Cartierul Latin*. București: Editura Meridiane, 1975.
- LEGRAND, FRANCINE-CLAIRE: *Ensor necunoscutul*. București: Editura Meridiane, 1975.
- SCHILERU, EUGEN: *Preludii critice*. București: Editura Meridiane, 1975.
- DANCU, DUMITRU: *Suzanne Valadon*. București: Editura Meridiane, 1974.
- PICON, GAËTAN: *Liniile mâinii*. București: Editura Meridiane, 1974.
- REWALD, JOHN: *Istoria impresionismului*. București: Editura Meridiane, 1974.
- CHARBONNIER, GEORGES: *Monologul pictorului*. București: Editura Meridiane, 1974.
- SARABIANOV, D.: *Pictori ruși moderni*. București: Editura Meridiane, 1974.
- BAZIN, GERMAIN: *Istoria avangardei în pictură*. București: Editura Meridiane, 1973.
- LEPROHON, PIERRE: *Vincent van Gogh*. București: Editura Meridiane, 1973.
- GIMPEL, JEAN: *Despre artă și artiști*. București: Editura Meridiane, 1973.
- GRIGORESCU, DAN: *Arta americană*. București: Editura Meridiane, 1973.
- FLOREA, VASILE: *Pictura rusă*. București: Editura Meridiane, 1973.
- LASSAIGNE, JACQUES: *Pictori pe care i-am cunoscut*. București: Editura Meridiane, 1973.
- KASCHNITZ, MARIE LUISE: *Adevărul, nu visul. Viața Pictorului Courbet*. București: Editura Meridiane, 1972.
- AIMÉ-AZAM, DENISE: *Patima lui Géricault*. București: Editura Meridiane, 1972.

- MAYOUX, JEAN-JACQUES: *Pictura engleză*. București: Editura Meridiane, 1973.
- BRION, MARCEL: *Pictura romantică*. București: Editura Meridiane, 1972.
- ORTEGA Y GASSET, JOSÉ: *Velázquez. Goya*. București: Editura Meridiane, 1972.
- LHOPE, ANDRÉ: *Să vorbim despre pictură*. București: Editura Meridiane, 1971.
- CARCO, FRANCIS: *Prietenul pictorilor*. București: Editura Meridiane, 1970.
- PERRUCHOT, HENRI: *Viața lui Renoir*. București: Editura Meridiane, 1970.
- GUILLEMINAULT, GILBERT: *Bestemății de la Cézanne la Utrillo*. București: Editura Meridiane, 1970.
- CARCO, FRANCIS: *Utrillo*. București: Editura Meridiane, 1970.
- Malraux, André: *Saturn. Eseu despre Goya*. București: Editura Meridiane, 1970.
- PERRUCHOT, HENRI: *Viața lui Seurat*. București: Editura Meridiane, 1968.
- VALLENTIN, ANTONINA: *Pablo Picasso*. București: Editura Meridiane, 1967.
- VIANU, ELENA: *Delacroix*. București: Editura Meridiane, 1968.
- PERRUCHOT, HENRI: *Viața lui Toulouse-Lautrec*. București: Editura Meridiane, 1969.
- PERRUCHOT, HENRI: *Viața lui van Gogh*. București: Editura Meridiane, 1967.
- PERRUCHOT, HENRI: *Viața lui Cézanne*. București: Editura Meridiane, 1967.
- PERRUCHOT, HENRI: *Viața lui Manet*. București: Editura Meridiane, 1967.
- DE MICHELI, MARIO: *Manifeste revoluționare*. București: Editura Meridiane, 1980.
- PROTTER, ERIC (ed.): *Pictori despre pictură*. București: Editura Meridiane, 1972.
- LHOPE, ANDRÉ: *De la paletă la mașina de scris*. București: Editura Meridiane, 1974.
- VOLLARD, AMBROISE: *Ascultându-i pe Cézanne, Degas, Renoir*. f.l.: Editura Artemis, f.a.
- HERBERT, ROBERT: *Modern Artists on Art. Ten Unabridged Essays*. Eglewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, 1964.
- PAVEL, AMELIA: *Expresionismul și premisele sale*. București: Editura Meridiane, 1978.
- BIBERI, ION: *Arta suprarealistă*. București: Editura Meridiane, 1973.
- ARBORE, GRIGORE: *Futurismul*. București: Editura Meridiane, 1975.
- BERNARD, EDINA: *Arta modernă. 1905-1945*. București: Editura Meridiane, 2000.
- LUCIE-SMITH, EDWARD: *Late Modern. The Visual Arts since 1945*. New York: Praeger Publishers, 1976.
- BATTERBERRY, MICHAEL: *Twentieth Century Art*. New York: McGraw-Hill Book Company, 1979.
- SCHLENOFF, NORMAN: *Art in the Modern World*. New York: Bantam Books, 1965.
- SEDLMAYR, HANS: *La Rivoluzione dell'arte moderna*. Milano: Garzanti, 1971.
- MULLER, JOSEPH-EMILE: *Arta modernă*. București: Editura Meridiane, f.a.

- ARCHER, MICHAEL: *Art Since 1960*. London: Thames and Hudson, 1997.
- BLAKE, ROBIN: *Essential Modern Art*. Bath: Parragon, 2001.
- SOARE, CLAUDIU: *Ghidul avangardei*. f. l., House of Guides, 2004.
- MOCANU, TITUS: *Morfologia artei moderne*. București: Editura Meridiane, 1973.
- HOFMANN, WERNER: *La scultura del XX secolo*. Bologna, Capelli, 1962.
- ȚOCA, MIRCEA: *Retrospective de artă modernă*. Cluj: Editura Dacia, 1974.
- FRANCASTEL, PIERRE: *Pictură și societate*. București: Editura Meridiane, 1970.
- READ, HERBERT: *The Philosophy of Modern Art*. London: Faber and Faber, 1969.
- ZUFFI, STEFANO – CASTRIA, FRANCESCA: *Pictura modernă. Impresioniștii și avangardele secolului al XX-lea*. București: Editura Fundației Culturale Române, 1998.